

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru morarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45;

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 80 fl.
rândul cu litere garmond.

Ierarhia și Mitropolia

bisericei rom. din Transilvania și Ungaria

de V. Mangra.

II.

Mănăstire ortodoxă și Arhieriei locale în secolul XIV. în Maramurăș.

În Maramurăș în secolul XIV. găsim la Peri o mănăstire orientală cu hramul Sf. Arhangel Mihail, căreia îi erau supuse mai multe ținuturi, precum: al Sălăgiului, al Arvei, al Ugocei, al Beregului, al Ciceului, al Ungurașului, al Bistrei, un teritor care se întindea dela apusul Maramurășului trei comitate în sus și unul al Sălăgiului în jos, cuprinzând toate satele maramurășene cu domeniul de patruzeci de sate al Ciceului în Ardeal și o moșie mai mică a Ungurașului.¹⁾ Voevozii Balița și Dragoș²⁾ din Maramurăș se duc la Constantinopol și o închină, adică o pun sub jurisdicțiunea Patriarhului, mănăstirea Peri, sigur pentru ca să-i asigureze caracterul ortodoxiei contra propagandei și usurpațiunei catolicilor. Patriarhul Antonie, prin hrisovul din 1391 întărește dreptul mănăstirii asupra numitelor ținuturi, primindu-o sub ocrotirea patriarhicească, căci nu e de crezut, că el ar fi putut întinde stăpânirea unei mănăstiri în regatul ungar asupra unor localități, pe cari ea nu le-ar fi avut mai dinainte. Iar pe egumenul Pahomie îl numește Exarh patriarhal cu drept și datorință de a supraveghea preoțimea și poporul din zisele localități, a cere și a judeca procesele venite din partea preoților, a consacra bisericile ce se vor face din nou în acelea localități «în stavropighii patriarhice».³⁾

După o sută de ani, egumenul Ilarie, prezentându-se înaintea regelui Vladislau și arătându-i hrisovul patriarhului Antonie în originalul grecesc și în traducere latină, cere să-l înioască și întărească cu putere pentru totdeauna în favorul seu, a următorilor sei și a mănăstirii din Peri. Regele încuviințează cererea egumenului și întărește scrisoarea privilegială a Patriarhului Antonie, introducând exemplarul latinesc în diploma din 14 Maiu 1494, care a eșit la iveală în anul 1721.⁴⁾ Cercetând însă și comparând traducerea latină cu textul grecesc al actului patriarhal, se constată o deosebire esențială între cele două texte; se vede, zice domnul Iorga, că traducerea latină e greșită, o traducere «prefăcută cu anumite scopuri», bănuind pe egumenul Ilarie că «aplecăre cătră legea stăpânitoare» (adecă catolicăscă⁵⁾).

Ambele documente, pe lângă că adevăresc existența unei mănăstiri ortodoxe în secolii 14 și 15 în Maramurăș, cu o întinsă stăpânire spiri-

tuală, ne dau prețioase date privitoare la starea și relațiunile bisericei române din Transilvania pe acelea vremuri. Căci prin mergerea Voevoților Balița și Dragoș la Patriarhul din Constantinopol și închinarea și punerea mănăstirii din Peri sub jurisdicțiunea patriarhului se constată relațiunile ierarhice dintre biserica ortodoxă a Românilor din Transilvania și Patriarhia din Constantinopol, precum este constatat și aceea prin scrisoarea din 1391 a Patriarhului Antonie, că Balița Vodă și Dragoș nu ei au întemeiat mănăstirea st-lui Arhangel Mihail, ci o posedau întemeiată «din strămoși» (απο γυνικοιτης); că mai departe Români și în timpurile mai dinainte au avut episcopii lor, ceea ce se invederează clar din cuvintele scrisorii patriarhale: «dar și cele de cătră Arhieriei locale sfintite (biserici) să se bucură de adumbrirea și ocrotirea patriarhală — αλλα και τα παρα των τοπιχων αρχιερεων καθιερωθεντα, της πατριαρχικης απολαυειν δεφενδουσας και τως επισκεψεως...».

În textul latinesc nu se face po- menire de «Arhieriei locale», dar conform împrejurărilor dela 1494 probabil egumenul Ilarie a intercalat pasajul în care se vorbește de «Arhiepiscop sau episcop» dintre supușii Patriarhului, care «dacă s'ar afla în numita mănăstire s'au în pertinențele ei să fie spre ajutor numitului egumen». (*Siquis nostrorum subditorum Archiepiscopus, aut Episcopus indicto Monasterio, aut pertinentiis ejusdem inveniretur, quod ejusmodi dicto Priori esset in adiutorium etc.*)

Presumpțiunea, că în mănăstire ori în apertinențele ei s'ar fi putut așeza vre-un Arhiepiscop sau Episcop ortodox, constituie o dovadă indirectă, că Români din Transilvania în acea epocă aveau nu numai episcopi, ci chiar și mitropolit, căruia egumenul Ilarie îi este subordonat prin diploma regală, în care se zice expres: «iară Arhiepiscopului din Transilvania celui de acum și celor viitori, ca mai marilor sei să le arete convenita supunere și ascultare». (*Arhiepiscopo vero de Transylvania, modernis et futuris veluti superioribus suis debitam subjectionem et obedientiam praestare debeant, et teneantur.*)

Dr. N. Iorga și Dr. Bunea încearcă să mistifice înțelesul destul de clar al acestor două documente istorice, pentruca fiecare în felul seu să poată face conclusiune după plac. Tendința de mistificare e vădită prin contradicțiile, în care au căzut ambii. Pe motiv, că voievozii Balița și Dragoș «întemeiază și înzestreză mănăstirea sf. Mihail din Peri și nu cer încuviințarea acestui lucru dela vre-un Arhieriu din Transilvania ori Ungaria, ci dela Patriarhul Antonie din Constantinopol» Dr. Bunea concludă, că aceasta «nu s'ar fi întâmplat, dacă Români din Ungaria și Transilvania ar fi avut pe atunci o ierarhie bisericească cu Mitropolit».⁶⁾ Iar eu întemeiez pe actul original al Patriarhului i-am reflectat, că numiții voievozi n'au întemeiat mănăstire nouă, prin urmare nici nu

cer dela Patriarh să le încuviințeze acest lucru, ci mănăstirea esistentă «din strămoși» o închină Patriarhului, o pun sub «adumbrirea și ocrotirea patriarhală», spunându-i dlui Bunea, că nu e în clar cu caracterul și însemnătatea mănăstirilor așa numite «stavropighii» și «închină» din biserica orientală, care nu se întemeiază cu încuviințarea episcopilor eparhioți, ci tocmai cu escluderea ingerinței și jurisdicțiunei lor, punându-se direct sub autoritatea și jurisdicțiunea Patriarhului.¹⁾

Dar «urmând traducerea latinească a scrisorii Patriarhului Antonie, așa cum se află publicată în istoria bisericească a lui P. Maior», dl Bunea, numai după publicațiunea dlui Iorga: »Scrisori și inscripții ardelene și maramurășene» a știut, că mănăstirea din Peri e «stavropigion», cuvânt care «nu însemnează altceva decât înfigerea unei cruci din partea Patriarhului în o mănăstire ori în altă instituție (!) sacră, ca semn, că aceea este nemijlocit supusă patriarhiei, iar nu unui episcop».²⁾ Deci abandonează părerea emisă în «Vechile Episcopii», că Balița Vodă s'a dus la Constantinopol să ceară încuviințarea Patriarhului pentru întemeierea mănăstirii, fiindcă Români din Ungaria și Transilvania nu ar fi avut pe atunci nici un episcop.

Dar nici cu «stavropighionul» dlui Iorga și cu definiția ce-i dă n'a nimerit, căci «stavropighiile sunt acelea mănăstiri, pe care fundatorul le închină jurisdicțiunei vre-unui Patriarh și acesta dă binecuvântare la zidirea mănăstirii și trimite o cruce, care se pune în temelie zidind mănăstirii»³⁾ iar mănăstirea din Peri era zidită «din strămoși», când Balița și Dragoș o închină jurisdicțiunei patriarhale și în actul Patriarhului Antonie nu se amintește nici cu un cuvânt, că ar fi stavropighie, căci dacă s'ar fi întemeiat ca stavropighie, atunci nu mai era nevoie s'o închine patriarhiei, fiind prin însași originea sa patriarhală.

Dr. Iorga mai face o greșală neiertată, atribuind egumenului Pahomie «dreptul de a împlini toate funcțiile episcopale»⁴⁾ cu care Patriarhul nu l-a investit, fiind el numai un simplu preot monahal (ieromonah); i-a conferit însă titlul de Exarh (vicarius în spiritualibus) adecă locuitor al seu în afaceri administrative și judecătorești. «Numește smerenia noastră, zice Patriarhul, pe prea onorabilul Egumen al acestei respectate mănăstiri, pe Ieromonahul Pahomie, Exarh asupra localităților supuse mănăstirii». Iar drepturile lui le circumscrie în următoarele: «se observe pe preoții ce se află în zisele localități și pe popor, să-i îndemne și să-i învețe cele de folos și mântuitoare; să judece și se cerceteze procesele eclesiastice venite din partea preoților și cele ce au nevoie de îndreptare să le îndrepteze și după lege și după canoane. Are și voe de a consacra sfintele și dumnezeieștile biserici ce se vor face din

nou în acele localități în stavropighii patriarhice».¹⁾ Toate aceste drepturi un episcop le posedă și esefciază în urma consacării, iar Egumenul Pahomie numai prin delegare din partea Patriarhului le-a putut esercia; dreptul de a hirotoni preoți însă nu l-a avut și nu i-s'a dat, cum lămurit se vede din hrisovul patriarhal dela 1391, pentrucă el nu era Arhieriu: «numai cât a hirotoni preoți nu putea Egumenul, de oarece nu era sfinit episcop. Drept aceea îl blagoslovi (Patriarhul) ca să poată ținea un Arhieriu pentru hirotonirea preoților, pe care îl și ținea egumenul zisei mănăstiri.»²⁾

III.

«Transalpina» ori «Transylvania»? Sau: Arhiepiscop latin ori Arhiepiscop ortodox de Transilvania?

După căderea imperiului bizantin (1453) și a bisericei orientale sub jugul turcesc, relațiunile mănăstirii ortodoxe din Maramurăș se întrerup cu patriarhia din Constantinopol. Regele Vladislau, în urma cererii Egumenului Ilarie, înnoind și întărind cartea privilegială a Patriarhului Antonie, prin diploma din 14 Martie 1494 pe Egumenul Ilarie îl pune sub iurisdicțiunea Mitropolitului ortodox din Transilvania, așa fel, ca atât el, cum și următorii lui «să dea Episcopului din Muncaci cuvenita onoare, iară Arhiepiscopului din Transilvania, celui de acum, și celor viitori, ca mai marilor săi, să le arate convenita supunere și ascultare». (Ita tamen quod ipse frater Hilarius Prior, et sui successores episcopo de Munkats sui ordinis reverentia, Arhiepiscopo vero de Transylvania, modernis, et futuris, veluti superioribus suis debitam subjectionem et obedientiam praestare debeant, et teneantur).³⁾

Acți d-nii Iorga și Bunea nu numai se încurcă rău, dar se și încaieră, ca și pe alții să-i încurce, căci încercând să dovedească, că Români din Transilvania n'au avut Mitropolit până la Mihai Viteazul, dau de o dovadă neresturnabilă: *Archiepiscopo vero de Transylvania*, din diploma regelui Vladislau, care atestă existența Mitropolitului român în secolul al XV-lea în Transilvania. Și aceasta dovadă vor ei să o slăbească și să o nimească cu orice preț.

De aceea înlocuiește dr. Bunea cuvântul «Transylvania» din textul decretului regal publicat de P. Maior, cu «Transalpina» din cartea episcopului catolic din Alba-Iulia, Battyányi: *Leges Ecclesiasticae*, susținând în urmă, că nu Arhiepiscopului ortodox din Transilvania, ci celui din Transalpina, adecă Mitropolitului din Țara Românească a supus regele Vladislau pe Egumenul Ilarie dela mănăstirea Peri din Maramurăș.

Dr. Iorga nu primește verziunea actului în care stă scris, în loc de «Transylvania» «Transalpina», adecă, nu Ardealul, ci Țara Românească, și combate astfel pe dr. Bunea: «Verziunea e cuprinsă în ediția actului de

¹⁾ N. Iorga: Scrisori și Inscriptii ardelene și maramurășene I. XL.

²⁾ În versiunea latinească, și de aci în cea românească, în loc de *Dragos*, cum stă în textul grecesc, s'a scris și tipărit: *Drag Meșter*.

³⁾ Acta Patriarhatus Constantinopolitani II. p. 156. „Biserica ort. rom.” X. a. 1886—1887 pg. 1222.

⁴⁾ P. Maior: Istoria bis. Românilor pg. 142—147.

⁵⁾ N. Iorga: ib. XLII, XLIII.

¹⁾ Mitropolitul Sava II. Brancovici p. 7, 8.

²⁾ Dr. Bunea: Mitropolitul Sava Brancovici p. 6, 7.

³⁾ Șaguna: Dreptul canonic, §. 251.

⁴⁾ N. Iorga: ib XXXIX.

¹⁾ Biserica ort. rom. ib.

²⁾ Din istoria lui P. Maior, în „Acte și Eragmente”, de Cipariu p. 178.

³⁾ P. Maior ib.

Battyányi, în *Leges Ecclesiasticae*, și eruditul maghiar, ca și Petru Maior al nostru, l-a cunoscut numai după o copie din 1721. Dar și din alt punct de vedere, verziunea Battyányi, primită de Bunea, nu se poate primi. În Țara Românească era pe atunci, 1494, un Vlădică la dreapta Oltului, cu titlul mitropolitan, și poate unul în stânga râului, pentru Banatul de odinioară. Dar aceste două scaune Arhieresti, întemeiate în secolul al XIV-lea, nu erau organizate înainte de vremea lui Neagoe-Vodă și activitatea orânduitoare a lui Nifon patriarhul.¹⁾ Apoi, adăugăm noi, dr. Bunea nu ne spune, căruia anume dintre cei doi Arhiepiscopi *transalpini* a fost supus bietul egumen Ilarie, căci la amândoi de odată nu putea fi supus, și în sfârșit decretul regelui numai de un Arhiepiscop vorbește.

Di Iorga găsește altă soluțiune chestiei: nici arhiepiscop de *Transalpina*, nici arhiepiscop ortodox de *Transylvania*, ci *arhiepiscop latin* al Ardealului trebuie a se înțelege prin cuvintele: *Arhiepiscopo vero de Transylvania*. Încântat de această descoperire, dr. Bunea, care a făcut atâta risipă de vorbă cu «Transalpina», de și crede, că actul publicat de Battyányi «trebuie să se ia de cel mai autentic, față cu orice altă copie»,²⁾ primește cu amândouă mâinile părerea dlui Iorga, zicând: «Prin urmare, în textul «Arhiepiscopo vero de Transylvania» nu poate fi vorba, decât de episcopul latin «de Transylvania» cu locuința în Alba-Iulia».³⁾

Cui să dăm acumă crezământ? Nici la unul. Di Iorga, numai prin conjecture și subterfugii ajunge să stabilească un raport de subordinațiune a Egumenului Ilarie către episcopul latin de Alba-Iulia, aplicând cuvintele *veluti superioribus suis* la episcopii latini, adică: «să asculte pe arhiepiscopii ardeleni, pe episcopii ardeleni în însușirea lor de Arhiepiscopi»,⁴⁾ pentru că episcopii latini ai Ardealului n'au avut nici când, precum nu au nici astăzi însușirea și titlul de Arhiepiscopi. Di Bunea observă greșala, și-și dă silință s-o acopere prin explicația aceasta: «Este adevărat, că în *ierarhia catolică*, episcopul de «Transylvania» n'a fost nici odată «Arhiepiscop», dar în raport cu episcopul oriental de Muncaci el a putut fi și a fost (?) «arhiepiscop», întrucât episcopul de Muncaci a fost supus lui, ca la arhiepiscopul său».⁵⁾ Dar acest «întrucât» ipotetic nu dovedește, că de fapt episcopul de Muncaci a fost supus episcopului latin din Alba-Iulia, ca Arhiepiscopului său, astfel de supunere decretul din 1494 nu rânduieste, și nici nu o putea rândui, pentru că Arhiepiscopul latin, cum constată și dr. Bunea, nu a fost nici odată în Transilvania, nici înainte, nici după acel decret. Iar regele catolic Vladislav n'a putut da episcopului latin de Alba-Iulia cu dela sine putere titlul de Arhiepiscop, care nu-l avea, și în biserica catolică se ține de prerogativele Papei. Căci numai Papa are drept a conferi cutărui episcop latin demnitatea de Arhiepiscop, și numai cu a lui recunoaștere și binecuvântare se poate ezercia jurisdicțiunea Arhiepiscopală. Dacă Papa ar fi dat cândva episcopului latin de Alba-Iulia titlul de Arhiepiscop, acela l-ar avea și astăzi.

Cât de subredă și lipsită de temei este argumentația dlui Bunea, pe lângă închipuita supunere a episcopului de Muncaci fictivului Arhiepiscop latin de Transilvania se vede și de acolo, că pe când aceasta supunere o prezintă de o parte ca

firească și necesară, ca episcopul «să nu atârne dela vre-o arhiepiscopie din țară străină»,¹⁾ tot atunci, pentru că pe egumenul Ilarie din Mănăstirea Peri să-l poată arăta supus unui Arhiepiscop din «țară străină», face «Transalpina» din «Transilvania», supunându-l arhiepiscopului (Mitropolitului) din Țara-Românească.

Dar argumentul cel mai puternic, că prin «Arhiepiscopo vero de Transylvania» trebuie a se înțelege Arhiepiscopul ortodox, nu cel latin, ni-l dă chiar cel mai competent scriitor în materia aceasta, episcopul latin de Alba-Iulia, Battyányi, tipărind adică în decretul lui Vladislav din 1494 «Transalpina» în loc de «Transylvania», semn învedereat, că el n'a găsit nici un document, nici o urmă despre supunerea Episcopului de Muncaci și a egumenului Mănăstirii din Peri jurisdicțiunei episcopului latin din Alba-Iulia. Altfel ce l-ar fi îndemnat, să lipsească de un titlu istoric episcopia latină din Transilvania, în favorul unei Arhiepiscopii «schismatice» din Țara-Românească? Chestiunea e clar și definitiv rezolvită prin chiar decretul regelui Vladislav din 1494, ori cât ar încerca cineva să ascundă adevărul. Decretul regal are două părți. În cea dintâi se cuprinde în traducere latinească hrizovul patriarhului Antonie din 1391, în care se prevede așezarea și petrecerea unui *Arhiepiscop ortodox, supuși patriarhului*, adică *ortodoxi*, în mănăstirea din Peri sau în apertinențele ei, cu dreptul și îndatorirea de a povățui și ajuta pe egumenul mănăstirii în îndeplinirea oficiului, sau a chemării sale. În partea a doua, cea explicativă, sau în decretul regal, propriu zis, se spune, că arhiepiscopul sau episcopul ortodox, supus patriarhului de Constantinopol, care s'ar afla locuind în mănăstire, poate fi numai arhiepiscopul de Transilvania, ori episcopul eparhial, Arhierul locului, cum se numește în textul grecesc. Căci nu putea regele ungar să acoarde și să confirme unui necunoscut, străin din altă țară, dreptul de a locui în mănăstirea din regatul său în calitate de Arhiepiscop, cu atât mai puțin putea să supună el pe un arhiepiscop ortodox, care ar fi locuind în mănăstirea unui alt arhiepiscop, celui latin de Alba-Iulia. Arhiepiscopul din hrizovul patriarhal este deci identic cu Arhiepiscopul din hrizovul regal, este una și aceeași persoană fizică și morală. În urmare «*arhiepiscopo vero de Transylvania*» este *arhiepiscopul ortodox al Românilor ardeleni, mitropolitul românesc de Alba-Iulia*. Obiecțiunea dlui Dr. Bunea, că în actele oficiale nu se găsește întrebuintat de către capul statului titlul de «archiepiscopus» pentru mitropolitul român, până la Șuluf și Șaguna, se restornează prin faptul, că regele Vladislav confirmă prin decretul citat titlul acesta în traducerea latinească a hrizovului patriarhal: nostrorum subditorum *archiepiscopus* aut episcopus in dicto monasterio.

Dar episcopul Muncaciului și Egumenul din mănăstirea Peri fiind «schismatici» nici pentru acest motiv nu puteau fi puși sub jurisdicțiunea unui Arhiepiscop catolic, care era împedecat în ezercițiul jurisdicțiunei asupra «schismaticilor» prin decretul II alui Vladislav din 1495 art. 45, prin care se interzice episcopilor catolici a lua dijmă (bir) dela «schismatici» «fiindcă dijmele cari sunt închinat întru moșia lui Christ, să cer numai dela credincioșii lui Christ, iară nu dela oameni schismatici».²⁾ Păreri dlui Iorga, că episcopul Muncaciului și egumenul Ilarie se învoiseră la unire,³⁾ și ca uniți devin supuși arhiepiscopului latin din Alba-Iulia, se

opune faptul dovedit istoricește, că Rutenii din Ungaria au fost ortodoci până în jumătatea secolului XVII, iar biserica românească din Maramurăș și mănăstirea din Peri s'au menținut cu așezăminte ortodoxe până la jumătatea secolului XVIII. Cei dintâi episcopi uniți în Muncaci, Vasiliu Tarasovics și Petru Partenie, nu primesc hirotonia de episcop dela Arhiepiscopul latin «de Transylvania», ci dela mitropolitul ortodox, cel dintâi dela mitropolia Moldovei la Iași în 1633,⁴⁾ al doilea dela mitropolitul Belgradului Stefan Simeon la 1651.⁵⁾ Cum s'ar fi îngăduit aceasta abatere și violare a prerogativelor Arhiepiscopului latin de Alba-Iulia, dacă episcopul de Muncaci ar fi fost supus Arhiepiscopilor latini «de Transylvania»: *modernis et futuris, veluti superioribus suis*? Căci deși se schimbaseră împrejurările politice, după căderea dela Mohács, ordinea canonică și disciplina în biserica catolică nu s'au schimbat.

Mănăstirea Peri încă și după unire (1700) își păstrează neatârarea și caracterul ortodox, respingând toate încercările de a o supune ierarhiei biserice române unite din Transilvania. «Patru episcopi românești, zice Dr. Bunea: Stoica, Serafin, Petruvan și Dositeiu au împedecat la început consolidarea uniunii cu biserica Romei în Maramurăș, silindu-se a rumpe legăturile acestei provincii cu scaunul biserice unite».⁶⁾ Toți acești episcopi, eșiți de sigur din mănăstirea Peri, nu făceau altceva, decât își apărau poziția și drepturile biserice lor pe temeiul privilegiilor date acelei mănăstiri de către Patriarhul Antonie la 1391, confirmate prin diploma regelui Vladislav din 1494, precum se vede lămurit din inscripțiunea slavonească ce s'a găsit pe un antimis tipărit în acea mănăstire la 1693, în care episcopul Iosif Stoica se intitulează: «*Din darul lui Dumnezeu episcop ortodox al Maramurășului, exarh stavropighiei patriarhale Constantinopolitane, administrator al mitropoliei Belgradului din Ardeal*».⁷⁾ Aceasta inscripție, zice Dr. Bunea, arată destul de limpede, că episcopii din Maramurăș nu se considerau de sufragani ai mitropoliților din Alba-Iulia, ci *esempti de sub iurisdicțiunea oricărui episcop*, ceea ce dovedește cuvântul «stavropighia», iar Stoica își aroagă dreptul de a administra chiar și mitropolia A-Iuliei într'un timp, când aceasta nu era unită încă cu biserica Romei.⁸⁾

Cum adică, episcopii de Maramurăș, sunt *esempti* de sub jurisdicțiunea oricărui episcop? Las că este absurd a vorbi despre iurisdicțiunea unui episcop asupra altui episcop în același rang ecleziastic, dar d-nii Dr. Bunea și Iorga, cari supuseră cu două sute de ani în urmă pe egumenul mănăstirii din Peri arhiepiscopului de Muncaci și pe ambii arhiepiscopului latin de Transilvania, nu ne arată, când și cum au devenit ei *esempti* de sub jurisdicțiunea celui Arhiepiscop, căci Maramurășul fiind un ținut în circumscripțiunea mănăstirii Peri, episcopii din localitățile acestei mănăstiri încă trebuiau să fie supuși iurisdicțiunei Arhiepiscopului latin de Transilvania, ca și mănăstirea. De altă parte, dacă episcopii de Maramurăș au fost *esempti*, într'adevăr, de sub iurisdicțiunea «oricărui episcop», unde găsește atunci Dr. Bunea acele legături dintre biserica românească din Maramurăș și scaunul biserice unite din Ardeal, care numiți patru episcopi se sileau ale rumpe chiar la începutul uniunii, căci ele trebuiau să existe înainte de unire, pentru a le rumpe la

aparițiunea uniunii? Insuși titlul de «administrator al mitropoliei Belgradului din Ardeal» ce l-a luat episcopul Iosif Stoica dovedește legătura canonică a biserice românești din Maramurăș cu mitropolia ortodoxă a Transilvaniei, căci numai un episcop sufragani își putea însuși acest titlu. Ce l-a determinat să-și aroage titlul acesta? e altă chestiune. Motivul invocat de Dr. Bunea, că Stoica considera pe mitropolia Belgradului de «eretici calvini» și scaunul mitropolitan «usurpat» din partea lor, și pentru aceea se intitula și *administrator al mitropoliei Belgradului din Ardeal*,¹⁾ nu poate fi acceptabil, pentru alt motiv, adus tot de d-sa, anume, că «descalvinizarea Românilor» s'a început încă sub Teofil și s'a săvârșit sub succesorul său Atanasie, prin «s. unire»,²⁾ iar despre episcopul Stoica, care a păstorit biserica românească din Maramurăș dela 1692—1711, adică în timpul când în scaunul mitropolitan se aflau cei doi mitropoliți, «descalvinizatori», ne spune Dr. Bunea, că Stoica nu numai nu s'a învoit cu acest fel de «descalvinizare» a biserice române, ci a împedecat chiar consolidarea uniunii cu biserica Romei, scriind și un tractat contra uniunii, mult admirat de cancelarul N. Bethlen.³⁾ Învedereat, că el a luat titlul de administrator al mitropoliei Belgradului în fața tendențelor manifeste ale mitropolitului Teofil de a trece la unire, ca să salveze și să mențină scaunul mitropoliei ortodoxe a Transilvaniei, și la aceasta avea și drept și datorință, ca sufragani ortodox.

Din titulatura episcopului Stoica încă se constată faptul, că biserica ortodoxă și mănăstirea sf-tului arhangel Mihail din Maramurăș au ezistat peste trei sute de ani, cu aceleași drepturi și privilegii, cari i le-a dat patriarhul Antonie în 1391, și le-a întărit regele Vladislav la 1494. Patriarhul adică ordonă, că după moartea egumenului Pahomie «*prea nobilii frați*» voivodul Balița și Dragoș, cu sfaatul monahilor mănăstirii să aleagă alt egumen, și «*să aibă acela voie și putere în numele localității ca Exarch al nostru*».⁴⁾ Iosif Stoica a fost de sigur și el egumen cu titlul de *Exarch*, care îi rămase indelebil, și după consacrarea sa de episcop împlini toate funcțiunile episcopale ca *vicarius in pontificalibus* al Patriarhului, fiind adică biserica reședinței sale episcopicești *stavropighie* patriarhală.

Ezistența ierarhiei bisericești la Români, în toate epocile dela colonizarea Daciei, este dovedită așa dar prin mărturie, fapte și documente istorice. În perioada năvălirilor barbare viața religioasă a Românilor se manifestă prin activitatea misionară a episcopilor și martirilor, cari și-au vărsat sângele pentru luminarea și convertirea barbarilor cutropitori, iar după încetarea invasiunilor și dela venirea Ungurilor prin așezăminte religioase-culturale, care, ceea dintâi, ca la toate popoarele creștine, sunt mănăstirile. Din călugării mănăstirilor se recrutau episcopii diecezelor, la mănăstiri se formau preoții și cântăreții bisericilor parohiale. Lucru prea natural, că unde este turmă, acolo să fie și păstor, unde erau mănăstiri și preoți, acolo să fie și episcopi. O ierarhie sau guvernament ecleziastic fiind condițiune *sine qua non* pentru satisfacerea trebuințelor religioase ale creștinilor, ea a ezistat la Români chiar și în perioada năvălirilor barbare, și s'a desvoltat în cursul timpului în măsura dezvoltării vieții lor sociale și politice. Căci este cu neputință, ca Români, cari în Ardeal, în Banat, și Maramurăș, sub regii ungari aveau un fel de autonomie națională și organizație proprie cu *cnezi*, ca conducători și jude-

¹⁾ N. Iorga: Sate și preoți p. 314—315.

²⁾ Ierarhia Românilor p. 166.

³⁾ ib p. 178.

⁴⁾ N. Iorga: Scrisori și inscripții ardeleni și maramurășene. XLIV.

⁵⁾ Dr. Bunea, ib.

⁶⁾ Ierarhia Românilor, p. 179.

⁷⁾ Documente istorice, Viena 1850 p. 48.

⁸⁾ Iorga ib, YLIII.

¹⁾ Dr. Bunea: Vechile Episcopii p. 101.

²⁾ P. Maior: Istoria bisericei Românilor p. 153. Acte și fragmente p. 184.

³⁾ Vechile episcopii p. 106.

⁴⁾ Dr. Bunea ib. p. 103. Nilles: Symbolae, I. p. 268. nota 3.

⁵⁾ Dr. Bunea ib.

¹⁾ Dr. Bunea: Ierarhia românilor p. 208.

²⁾ Dr. Bunea: Vechile episcopii p. 142.

³⁾ Dr. Bunea ib. p. 103, 106.

⁴⁾ Bis. ort. rom. an. V. ib.

cători naționali ai satelor românești,¹⁾ să nu fi avut organizația și ierarhia lor bisericească. Aceasta cu atât mai vărtos, că în biserica ortodoxă orientală, organizarea ierarhică s'a făcut prin sinoadele ecumenice, care au îngrijit prin dispozițiuni anume, ca bisericile particulare nici în împrejurări anormale să nu rămână fără episcopi. Astfel sinodul IV. ecumenic în can. 28 hotărăște, Episcopii «cei ce sunt în varvariceștile locuri» să se hirotonească de către Patriarhul Constantinopol, și de atunci biserica Românilor din Dacia făcând parte din circumscripțiunea acestui Patriarhat, pentru păstoria ei, în timpul năvălirilor barbare, le trimetea episcopi Patriarhul de Constantinopol. Rânduiala aceasta s'a observat constant de atunci și sub stăpânirea asupritoare a regilor ungari. Episcopii acestia însă de regulă erau fără reședințe stabile, fiind siliți din cauza prigonirilor a se muta dintr'un loc într'altul, sau dintr'o regiune într'alta. Existența unor asemenea episcopi ortodoxi la Români este adevărită prin scrisoarea Papei Grigorie IX. către regele Ungariei Bela IV. din 1234, în care se zice, că în episcopia Cumanilor sunt niște popoară, care se numesc Vlachi, cari deși să socotesc sub nume creștinesc, totuși au diferite rituri și obiceiuri, cari se împotrivesc numelui creștinesc. «Căci nebagând în samă biserica Romei, nu dela cinstitul fratele nostru episcopul Cumanilor, care este episcopul locului, ci dela niște pseudo-episcopi, cari în obiceiurile Grecilor primesc toate tainele bisericești». (Nam Romanam ecclesiam contemnentes non a venerabili fratre nostro... episcopo Cumanorum, qui loci diocesanus existit, sed a quibusdam pseudoepiscopis Graecorum ritum tenentibus universa recipiunt ecclesiastica sacramenta). Documentul continuă, spunând, că și Ungurii din regatul Ungariei și Teutonii primesc sacramentele dela acei episcopi schismatici, sau pseudo-episcopi. (Et nonnulli de regno Ungariae, tam Ungari, quam Theutonici et alii orthodoxi, morandi causa cum ipsis trans-eunt ad eosdem et sic cum eis, quia populus unus facti cum eisdem Walathis, eo contempto, premissa recipiunt sacramenta).....²⁾ Documentul acesta adevărește, întâiu, existența Românilor în episcopatul Cumanilor, sau a unei episcopii catolice a Cumanilor pe teritoriul Românilor, al doilea, existența mai multor episcopi ortodoxi la Români, fiindcă se vorbește în plural de: quibusdam pseudoepiscopis, încolo documentul nu ne spune numele lor, nici unde anume își aveau scaunele sau reședințele acești episcopi, nici întinderea sau circumscripțiunea episcopiei Cumanilor. Cu toate acestea Dr. Bunea delimitează episcopia Cumanilor dincolo de munții cari despart Moldova și Muntenia de Ardeal, ca să poată trage concluzia: «Prin urmare în scrisoarea papală nu se tractează de o ierarhie episcopescă din Ardeal și Țara-Unturească».⁴⁾

La începutul secolului al IV-lea, regulându-se marginile circumscripțiunii Patriarhatului de Constantinopol, și de atunci biserica Românilor din Dacia făcând parte din circumscripțiunea acestui Patriarhat, pentru păstoria ei, în timpul năvălirilor barbare, le trimetea episcopi Patriarhul de Constantinopol. Rânduiala aceasta s'a observat constant de atunci și sub stăpânirea asupritoare a regilor ungari. Episcopii acestia însă de regulă erau fără reședințe stabile, fiind siliți din cauza prigonirilor a se muta dintr'un loc într'altul, sau dintr'o regiune într'alta. Existența unor asemenea episcopi ortodoxi la Români este adevărită prin scrisoarea Papei Grigorie IX. către regele Ungariei Bela IV. din 1234, în care se zice, că în episcopia Cumanilor sunt niște popoară, care se numesc Vlachi, cari deși să socotesc sub nume creștinesc, totuși au diferite rituri și obiceiuri, cari se împotrivesc numelui creștinesc. «Căci nebagând în samă biserica Romei, nu dela cinstitul fratele nostru episcopul Cumanilor, care este episcopul locului, ci dela niște pseudo-episcopi, cari în obiceiurile Grecilor primesc toate tainele bisericești». (Nam Romanam ecclesiam contemnentes non a venerabili fratre nostro... episcopo Cumanorum, qui loci diocesanus existit, sed a quibusdam pseudoepiscopis Graecorum ritum tenentibus universa recipiunt ecclesiastica sacramenta). Documentul continuă, spunând, că și Ungurii din regatul Ungariei și Teutonii primesc sacramentele dela acei episcopi schismatici, sau pseudo-episcopi. (Et nonnulli de regno Ungariae, tam Ungari, quam Theutonici et alii orthodoxi, morandi causa cum ipsis trans-eunt ad eosdem et sic cum eis, quia populus unus facti cum eisdem Walathis, eo contempto, premissa recipiunt sacramenta).....²⁾ Documentul acesta adevărește, întâiu, existența Românilor în episcopatul Cumanilor, sau a unei episcopii catolice a Cumanilor pe teritoriul Românilor, al doilea, existența mai multor episcopi ortodoxi la Români, fiindcă se vorbește în plural de: quibusdam pseudoepiscopis, încolo documentul nu ne spune numele lor, nici unde anume își aveau scaunele sau reședințele acești episcopi, nici întinderea sau circumscripțiunea episcopiei Cumanilor. Cu toate acestea Dr. Bunea delimitează episcopia Cumanilor dincolo de munții cari despart Moldova și Muntenia de Ardeal, ca să poată trage concluzia: «Prin urmare în scrisoarea papală nu se tractează de o ierarhie episcopescă din Ardeal și Țara-Unturească».⁴⁾

Firește, că în scrisoarea papală nu se «tractează» de ierarhia episcopescă a Românilor din Ardeal, pentru că nu aceasta era intențiunea și scopul ce urmărea Papa. Dar unde

sunt episcopi, acolo poate să nu fie ierarhie episcopescă?

Diecesă cumană cuprindea de fapt Săcuimea, Sudul Ardealului, iar în teorie Cumania toată, care se perdea în șesurile răsăritene, ne spune dnul Iorga.¹⁾ Prin urmare, acei episcopi ortodoxi, pseudoepiscopi ai Papei erau și dincolo, erau și dincoace de munți în Transilvania, pe unde se întindea diecesă Cumanilor, pentru că Ungurii din regatul ungar de sigur nu vor fi trecut munții anume să primească sacramentele dela episcopii ortodoxi, ci avându-i acasă în Ardeal și în ținuturile ungurene, prefereau a primi sacramentele dela acești episcopi, decât dela episcopul Cumanilor de peste munți.

Acești «pseudo-episcopi» adevărați prin scrisoarea Papei Grigorie IX. nu începe îndoiială, sunt depositarii și continuatorii episcopatului ardelenesc ortodox dela Ierotei din secolul X., căci în Transilvania nu există nici o episcopie în secolii X. și XI. atârnatore de Papa, însăși înființarea episcopiei catolice transilvane de azi e necunoscută și cei dintâi episcopi catolici cu titlul «transilvaniensis», cari apar în secolul XII. nu au avut reședința în Transilvania, ci în comitatul Sălagiului, ori alt undeva în Țara-Unturească.²⁾ De aceea, nu fără temei concludem fericitul Petru Maior, că «episcopia aceasta sau din vre-o episcopie din cele vechi ale Românilor e născută, sau dela vre-un episcop de acei misionari e purceasă, cari dintre călugări după escata între Greci și între biserica Romei împărăchiare în țări departe spre a întoarce la unirea bisericii Romei vechi pe cei de legea grecească era datină a se trimite dela biserica Romei.»³⁾

(Va urma.)

NOUȚĂȚI.

Un nou ministeriu în Austria. Majestatea Sa și-a dat prealalta învoire, ca în Austria să se creeze un nou ministeriu, al lucrărilor publice, și tot odată a numit titular la acest ministeriu pe Dr. Gesmann, până aci ministru fără portofoliu în cabinetul actual austriac.

Dr. Carol Lueger, care se află de multă vreme în Lovrano, să simte acum atât de bine și de întărit, încât în 30 Martie nou are intențiunea să plece acasă la Viena, unde este așteptat cu mare dor.

Reuniunea femeilor române din Sibiu a mai primit, pe seama școalei industriale, donațiuni și anume dela: dl Dr. Eusebiu R. Roșca 50 cor., dl Dr. Nicolae Comșa, Săliște 20 cor., dl Dr. Nicolae Șerban 50 cor., dl Ionel Comșa, Săliște 20 cor., dl George Comșa, Poplaca 5 cor., dl Dr. Miron E. Cristea 10 cor., dl Dr. Ilie Ben 10 cor., dl Iosif Pușcariu 5 cor., dna Hermina Maniu, Oravița 20 cor.

Teatrul românesc în Brașov. Domnul și doamna Z. Bărsan, sprijiniți de câțiva diletanți, dau Duminecă în 29 Martie nou o reprezentațiune teatrală în Brașov, sala redutei.

† Aurel Șenchea, învățător în Zernești, a decedat Sâmbătă în 8 Martie v. în etate de 26 ani și în anul al doilea al fericitei sale căsătorii. În mormântarea i s'a făcut Luni, fiind de față un public numărös. Odihnească în pace.

Concedii pe vremea secerișului. Ministrul comun de războiu, cu învoire prealaltă, a dispus, ca pe vremea săcerișului, în curs de trei săptămâni, comandanții de trupe să dea concedii soldaților activi, cari ar putea să fie de folos celor de acasă, la seceriș. E o încercare ce se face în anul acesta, pentru a se vedea, dacă e bună însușia aceasta din punct de vedere economic. Și dacă se va dovedi de bună, va fi introdusă ca regulă pentru fiecare an.

¹⁾ Studii și Documente vol. I.—II. p. XIII.

²⁾ Dr. Bunea: Ierarhia Românilor p. 50.

³⁾ Petru Maior: Istoria bisericii Românilor pg. 123.

Ziariști în grevă. Intr'o sedință a dietei germane din Berlin deputatul Gröder a spus niște cuvinte ofenzătoare la adresa ziariștilor, cari imediat au hotărât să se pună în grevă, până nu li-se dă satisfacție deplină. De atunci tribuna presei e goală, dări de seamă despre sedințele dietei nu se dau, din partea nici unui ziariș german. Sindicatul ziariștilor din Berlin a primit telegrame de aderare din mai multe orașe, anume, Viena, München, Hamburg, Budapesta etc. Președintele dietei stăruie pe lângă deputatul Gröder să revoace cuvintele insultătoare, roștite la adresa ziariștilor, exprimându și imediat și președintele regretul pentru acest incident. Se crede, că Gröder se va conforma, și atunci conflictul e aplanat.

Amintiri despre Șaguna. În legătură cu cele comunicate de preotul Crucean Mărgineanu în numărul 21 al ziarului nostru, ne scrie părintele Ioan Petru din Ibănești, că și cu dânsul s'a întâmplat cam un asemenea caz. Venise la Sibiu în 16 Maiu 1872 pentru a fi sfințit, ca ales capelan al parohiei Ibănești, însă fiindcă era ras și tuns, Metropolitul Șaguna n'a voit să-l sfințească, ci l-a îndrumat să meargă acasă, și peste trei luni, după ce-i va crește părul și barba, să vină de nou la sfințire. După multe rugăminte, puse mai ales din partea decedatului Zaharia Boiu și din partea călugărului German, s'a înduplecat Șaguna a absta dela propusul său, luând în considerare marea depărtare, drumul cel lung și cheltuielile cele mari pe cari le-a avut candidatul de preoție Ioan Petru cu venirea sa la Sibiu. Ia dat însă după actul sfințirii învățături amănunțite cum să se poarte și cum să se îmbrace ca preot, și mai ales cum să țină în ordine și curățenie biserica și decesebitele ei odoare.

Tolstoi e mai bine. După știrile telegrafice date de însași doamna contesă Tolstoi, starea sănătății marelui filosof și scriitor rusesc Tolstoi s'a îmbunătățit eărăși. Nu e încă afară de ori ce primejdie, dar sunt speranțe, că în curând va fi de tot restabilit.

Din Almaș Seliște ni se scriu lucruri bune despre parohul de acolo N. Cherciu, care de opt ani de când păstorește turma credincioșilor noștri din acea comună a adunat pe seama sfintei biserici un capital de vre-o 2000 cor., bani gata, și nu din repartiții, ci din contribuiri benevole. Salariul învățătoresc a fost ridicat pe anul acesta și cel următor la 800 cor., cât hotărîse congresul nostru național, iar acum se fac pașii de lipsă pentru ridicarea unui nou edificiu școlar, corespunzător legilor țării. Oamenii sunt însuflețiți și gata să aducă jertfe. Ajute-le Dumnezeu să-și vadă dorința realizată.

Fispan arestat. Se telegrafează, că contele Bánffy Miklos, comitele suprem al orașului și comitatului Cluj, împreună cu șoferul său, ar fi avut neplăceri în Italia, unde face călătorii cu automobilul, pentru că a trecut cu automobilul peste un copilaș mic, care se afla pe stradă și l-a rănit rău, încât îi este primejduită viața.

Chestia Wahrmond. La îndemnul colegilor sei, profesorul Wahrmond și-a suspendat prelegirile la universitatea din Innsbruck, iar într'o scrisoare, adresată unui ziariș german, arată și dovedește, că nu se trage din viață evreiască, nici după mamă nici după tată. E deci numai scor-nituri, că ar fi fost Evreu mai înainte. Cu chestia sa s'a ocupat și senatul universitar, discutând asupra întrebării, dacă un profesor de drept canonic poate fi revocat, atunci, când doctrina lui nu corespunde cu dogmele? S'a ajuns la înțelegerea, că după ce universitățile nu au caracter confesional, nu poate fi destituit din post profesorul, care se exprimă în contra vreunei confesiuni din stat. Senatul universitar a compus și un memoriu în chestia Wahrmond, și l-a înaintat ministrului de culte.

Fondul Nicolae Anca. Preotul Nicolae Anca din Almaș-Săliște a predat, din incidentul împlinirii anului 78 al etății, epitropiei parohiale din comuna numită suma de 200 cor., ca fond pentru trebuințele bisericești, pe lângă litere fundaționale, cari regulează administrarea fondului. Părintele Anca a făcut și mai înainte multe daruri pe seama bisericii din Almaș-Săliște.

Esplosiune. În Debrețin s'a aprins prăvălia unui comerciant din edificiul casei și luând foc și butoaiele cu benzină, a urmat o exploziune puternică, în urma căreia s'a dărâmat un zid al edificiului casei și un perete din edificiul vecin, al casei de păstrare. Doi pompieri au fost răniți. Altă neferioare însă nu s'a întâmplat.

Din Agnita ni s'e scriu următoarele: „Domnul protopresbiter al tractului Agnita, Ioachim Muntean, ca prez. și dir. esec. al băncii „Frăția” din Agnita a fost remunerat cu 400 cor., cu care sumă dânsul a pus bază la 2 fonduri, cu scopuri foarte nobile. Anume, cu 200 cor a pus bază la fondul zidirii unei biserici în Agnita, iar cu restul de 200 a pus bază fondului de edificare a unei case protopoești. Bani sunt depuși la banca „Frăția” spre fructificare.”

La fondul Victor și Eugenia Tor-dășianu pentru înzestrarea fetelor sărace au mai dăruit: Sever Chețanu, paroh în Brateiu 1 cor., protopresbiterul emeritat Ioan Droc și soția sa Agapia, dăruiesc întru vecinica odihnă a vărului lor reposat Manole Droc, fost secretar al liceului S. Sava din București 2 cor. 50 fil., Titu Morariu, paroh în Berghin și soția sa Victoria n. Patachi 1 cor. și Dr. Cornel Popescu, din privilegiul hirotiesirii sale întru protopresbiter al tractului Hațeg 5 cor.

Economii încă n'au pățit-o. Concu-rența invențioasă, ține ca permis ori ce mijloc pentru a convinge pe economi, că și sămânța de napi neîmpregnată e tot atât de bună și prețioasă ca și cea împregnată pe care o aduce în circulație numai prăvălia curții c. r. de sămânță: Eduard Mauthner. Aceasta este o oste-neală zadarnică, căci economia, care singur este chemată și da părerea adevărată și care dacă numai odată a sămânțat sămânță de napi împregnată, nu va cumpăra nici odată alta, de aceea economii n'o pățesc. Totuși concurenții au o îndrăzneală atât de oarbă, încât se îmbulzesc la judele comunal, ca și când delictul ar putea dispune asupra judelei. Într'adevăr, este timpul suprem, ca ministrul de agricultură să pună capăt acestei indeletniciri deșarte prin urgenta aducere a legii asupra acestei întreceri de câștig pe cale necinstită.

Știri mărunte. Stössel și-a început pedeapsa în fortăreața Petro-Pavlovsk. Cela lui e lângă cela lui Nebogatov. — Ambasadorul Angliei la Constantinopol, O'Connor, a murit zilele aceste. — Terorismul continuă pe insula Haiti; au fost impușcate în zilele aceste la 50 de persoane. — Se știe, că în anul 1903 câtă pustiire n'au cauzat gândacii de Maiu; de oarece tot la patru ani se înmulțesc, se spune, că anul acesta iarăși vom avea mulți gândaci de Maiu. — Producțiunea de vin a Italiei a fost de 60 de milioane de hectolitri. — Din Sztatmár-Németi se anunță iarăși esundări de râuri. S'au înecat doi copilași. — Farman a obținut rezultate splendide cu mașina sa de sburat. A făcut acum lângă Paris un drum de 3 chm. sburând cu o ușurință uimitoare.

Cărți și reviste.

„Familia română”, revistă săptămânală ilustrată, anul I. numărul 4 a apărut cu următorul cuprins: Premiile literare ale „Familiei Române”. Spre ideal, versuri. Mihail Sadoveanu, Singurătăți. Miron Frunzaru, Ca și atunci, versuri. Cornelia Langa, Silvia, amintiri din pensionatul dela B. Horia P. Petrescu, reverie (versuri). Ilie Marin, Lacrimi. Elena E. Bolcaș, Curierul model. Petreceri. Logodne. Cununii. Morți. Cronică. Haz. De ale casei. Tablouri de vânzare la administrația „Fam. Rom.” Găcituri. Inserate. Ilustrațiuni: Schiță de un monument pentru arena dela Călugăreni, de Al. Liuba. Lăptăreasa, de Grenze. Mai multe figuri de modă. Caricaturi. Abonamentul 10 cor. Administrația: Budapesta V. Str. Csáky 23.

Teatrul.

Mercuri d. a.: Waldmeister, operetă. Seara: Die blaue Maus, farsă. Joi: Rosenmontag, tragedie.

Emulsiunea lui SCOTT

este un amic al mamelor cari sunt în preajma nașterii unei odrasle nouă și sunt atinse de slăbiciune mare și sunt descurajate. Efectul Emulsiunii lui SCOTT este tot atât de minunat, precum se fac simțite

Puterea nouă și pofta nouă de viață,

ca printr'o beutură vrăjită. Și mai mult încă, când noul cetățean vede lumina lumii, va pregăti părinților prin înfățișarea lui sănătoasă și prin formele lui tari, o bucurie extraordinară, căci Emulsiunea lui SCOTT împreună cu mamă-sa l-a nutrit și întărit și pe el, scurt zis, ca printr'o beutură vrăjită. Și mai mult încă, când noul cetățean vede lumina lumii, va pregăti părinților prin înfățișarea lui sănătoasă și prin formele lui tari, o bucurie extraordinară, căci Emulsiunea lui SCOTT împreună cu mamă-sa l-a nutrit și întărit și pe el, scurt zis, ca printr'o beutură vrăjită. Și mai mult încă, când noul cetățean vede lumina lumii, va pregăti părinților prin înfățișarea lui sănătoasă și prin formele lui tari, o bucurie extraordinară, căci Emulsiunea lui SCOTT împreună cu mamă-sa l-a nutrit și întărit și pe el, scurt zis, ca printr'o beutură vrăjită.

Prețul unei sticle originale C. 2-50 De cumpărare în toate farmaciile.

Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semn de garanție al experiențelor lui SCOTT.

¹⁾ D. Onciul: Din Istoria României p. 12.
²⁾ Manuscriptul Mitropolitului Porfirie al Cesa-riei Capadociei, în „Biserica ort. rom.” an. XVII pag. 609.

³⁾ E. Hurmuzaki: Documente privitoare la Istoria Românilor I. p. 132. N. Dobrescu: Intemeierea mitropolilor și acelor dintâi mănăstiri din țară, p. 11, 12.

⁴⁾ Dr. Bunea: Mitropolitul Sava Brancovici p. 11.

Stofe veritabile de Brünn

Saisonul de primăvară și vară 1908.

Un Coupon de Mtr. 3-10 lung, dă un rând complet de haine de domni (Roc, pantaloni vestă), și costă numai

1 Coupon 7 Coroane	1 Coupon 10 Coroane	1 Coupon 12 Coroane	1 Coupon 15 Coroane	1 Coupon 17 Coroane	1 Coupon 18 Coroane	1 Coupon 20 Coroane
--------------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

Un coupon pentru haine negre, Salon costă cor. 20—, precum și stofe pentru pardesie, postav pentru turiști, camgar de mătăsă etc. etc., trimite cu prețuri de fabrică deșosul fabricii de pânză, bine cunoscut ca reel și solid

Siegel-Imhof, Brünn

Mustre gratis și franco.

Avantajul mușterilor privați, comandarea stofelor direct dela firma Siegel-Imhof in locul de fabricație, are prețuri fixe considerabil de eftine.

Mare asortiment. Executare cu cea mare atențiune și a comandelor mici, din marfă de tot proaspătă.

(48) 7—40

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitoare in pedagogie . . . C 3.—
Treptele formale ale învățământului (Ediția a doua) . . . " 1-60
Povești pentru anul prim școlar (lecțiuni după treptele formale) Ed. II " 2.—
Carte de cetire a II a . . . " —50
Noul Abecedar ediț. II-a . . . " —40
Călăuza noului Abecedar . . . " —20
Dr. Daniil P. Barciann. Vieța și activitatea lui . . . " —50
Lecții de psihologie . . . " 1-20
" de didactică . . . " 2-40
Se pot procura dela

Librăria arhidiecezană.

Sz. 648/1908.

[72] 3—3

Faeladási hirdetmény.

Felsőpián község (Szebenvármegye) eladja 1908 évi április hó 25-én d. u. 2 órakor Felsőpián község irodájában nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek következő búkkfamennyiséget.

1. A „Magura” nemű havasi erdejének (D. ü. oszt.) 188.7 K. holdján található mintegy 378.69 m. re beerült és

2. A „Dealulungu” nevű havasi erdejének (Dz ü. oszt.) 3531 K. holdján található

mint egy 55920 m. 3 re beerült búkkfát tövön az erdőben.

Kikáltási ár az egész fatömegre vérvé 93789 korona. — Bánatpénz a becsárúak 10% a.

A bánatpénzzel és bélyeggel elátot zárt írásbeli ajánlatok szóbeli árverés megkezdéseig elfogadtatnak.

Elkészve beadott vagy szabálytalanság kiállt ajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Utóajánlatok nem fogadttatnak el. Beadásra alul a fa nem adatik el.

Az árverési fe tételek és becslési jegyzék a szászsebesi jár. főszolgabiro és m. kir. erdőgazdálkodás irodájában a hivatalos órák alatt betekintheők.

Szászsebes, 1908 március 16.

A jár. főszolgabiro.

Haner.

Săpun de lapte de lilie

Steckenpferd.

Cel mai bun săpun pentru piele.

[69] 2—40

FABRICA DE ACID CARBONIC

a lui MUSCHONG din BUZIASFÜRDŐ

— aranjată modern — furnizează prompt afară de cartel, orice cantitate de

ACID CARBONIC

natural, curat chimic și fluid, din izvoarele de acid carbonic din Buzias, cari sunt renumite în toată lumea prin producțiunea de sodă pentru cărcimari și pentru alte scopuri industriale.

Să nu se confunde cu acidul carbonic artificial, care e mult mai puțin veritabil.

Serviciul este de încredere și foarte conștientos

APA MINERALĂ ȘI VINDECĂTOARE

din BUZIASFÜRDŐ

se capătă în sticle de 1/1 și 1/2 litru.

Succesele la vindecarea durerilor de inimă, de răunchi și de besică sunt neîntrecute

Apă de masă de prima clasă!

Informațiuni dă cu cea mai mare promptitudine:

Fabrica de acid carbonic și speditorul de apă minerală a lui Muschong din Buziasfurdő.

Adresa pentru telegr. este: Muschong Buziasfurdő. — Inter. Telefon 18.

Cea mai renumită bere

din

fabrica de bere alui Anton Dreher A. G.

în Kőbánya (Steinbruch)

se recomandă cu inzistență P. T. Public.

Se poate procura în cele mai bune prăvălii.

Depozitul principal se află la

M. Samuel Rubinstein,

[76] 59—

Sibiu — Nagyszeben.

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, pe pânză, în orișicare mărime, pe lângă prețurile cele mai moderate ofere:

Libraria Tipografiei arhidiecezane

Sibiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

Adormirea Maicei Domnului
Bunavestire
Nașterea Domnului Iisus Christos
Fuga la Egipt
Iisus în biserică de 12 ani
La nunta din Cana
Iisus pe mare
Învieria lui Lazar
Schimbarea la față
Răstignirea lui Iisus Christos
Punerea în mormânt
Învieria Domnului
Înălțarea — Floriile
Tăierea împrejur
Nașterea Maicei Domnului
Pogorârea Duhului sfânt
Nașterea sftului Ioan Botezătorul
Grigorie, Vasilie și Ioan
Adormirea sfintei Ane
Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

II.

Iisus pe Cruce
Înălțarea sfintei cruci
Ilie prorocul în carul de foc
Tăierea capului sfântului Ioan
P. Grigorie teologul
Sf. Vasilie

III.

Botezul Domnului
Constantin și Elena
Sfântul Dumitru călare
Sfântul George
Maica Domnului
Petru și Pavel
Arhanghelii Mihail și Gavriil
P. Ioan Gură de aur
PP. Ioachim și Ana

IV.

Arhanghelul Mihail
" Gavriil
Apostol ori-care
Domnul Christos
Iisus în muntele Maslinilor
Sfântul Dumitru
Sfântul George
Ilie Prorocul
Ioan în pustie
Sfântul Nicolae
" Simeon
" Andrei
Evangelistul Ioan
" Luca
" Marcu
" Mateiu
Prorocul Zaharia
Apostolul Iacob
" Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					și Icoane din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39-20	44-80	58-80	81-20	106-40	35—	40-60	51-80	70—	89-60	30-80	37-80	46-20	61-60	78-40	28—	34-60	42—	56—	70—	cor. foarte fine.
fine . . „	26-60	29-40	46-20	56—	72-50	23-10	27-30	40-60	49—	65-80	20-30	23-80	35—	43-40	60-20	18-20	21—	30-80	39-20	56—	„ fine.
simple . ,	14—	16-10	18-20	26-50	36-40	12-60	14—	16-10	23-80	32-20	11-20	11-90	14—	21-70	29-40	9-80	10-50	11-90	19-60	26-60	„ simple.

Prețurile indicate în șema de sus sunt a se înțelege numai la icoane pictate pe pânză și fără cadre (rame). La dorință se pictează însă și pe lemn, tinichea și aluminiu.

Deasemenea și cu angajamentul pentru prapori din orișice fel de materii și de orișice culoare pe lângă condițiile cele mai favorabile